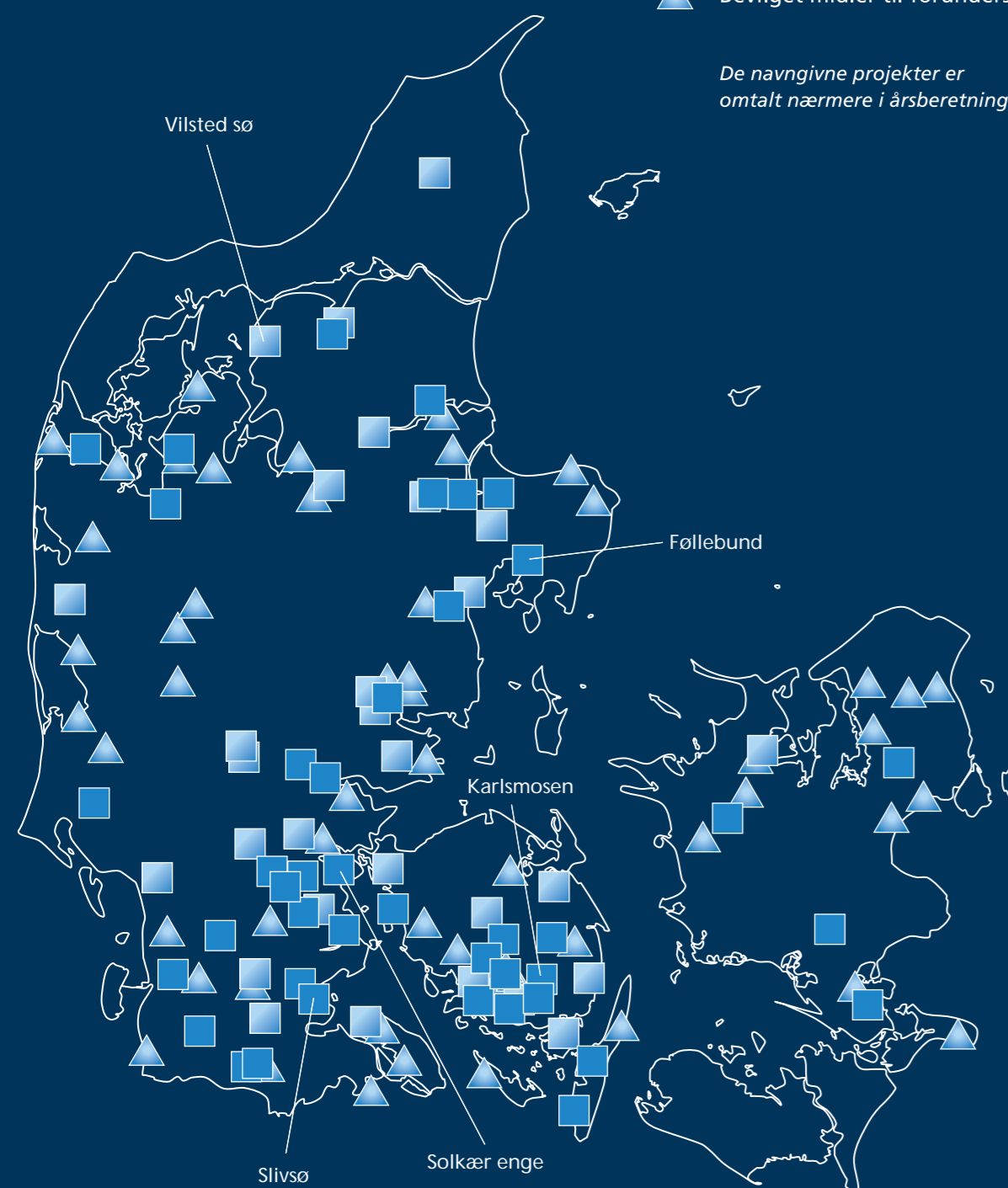

Føllebund. Efter fjernelse af højvandsdige er der gendannet et større område med våde og tørre områder til stor gavn for fuglelivet. Foto: Hans Ole Hansen, Fussingø Statsskovdistrikt, 2004

- Gennemført
- Bevilget midler til gennemførelse
- ▲ Bevilget midler til forundersøgelser

De navngivne projekter er omtalt nærmere i årsberetningen

VMP II vådområdeprojekter

Vådområdeprojekter hvortil der er bevilget midler til henholdsvis forundersøgelse og gennemførelse, samt projekter der er gennemført pr. 31.12. 2004

Udsnit af Kort- og Matrikelstyrelsens kortmaterialer er gengivet i henhold til tilladelse [G18/1997]

Solkær Enge. Afvanding og landbrugsmæssig drift gennem mere end 80 år førte til sætninger af den tørveholdige jord på op til 1,35 meter. Ved åbning til Lillebælt er konsekvensen af sætningerne, at ca. 75 ha oversvømmes ved daglig vande mod ca. 10 ha før afvandingen. Projektområdet udgør i alt 183 ha. Den samlede kvælstoffjernelse er vurderet til 50 tons om året, svarende til ca. 270 kg pr. ha. Foto: Katrine Fabricius, Skov- og Naturstyrelsen, 2004

Slutevaluering af VMP II og aftale om VMP III

Som en del af aftalen om VMP II blev det aftalt, at der skulle foretages en slutevaluering af hele VMP II ved udgangen af 2003. Slutevalueringen viste, at det samlede mål for VMP II stort set var nået. Delmålet for vådområdernes vedkommende var dog ikke nået.

Ved slutevalueringen blev det derfor besluttet at videreføre vådområdeordningen. Denne beslutning blev effektueret i aftalen om VMP III (2004), hvor det blev besluttet at gennemføre yderligere 4.000 ha i 2004 og 2005. I aftalen for VMP III blev det samtidig besluttet at igangsætte en ny vådområdeordning under Fødevareministeriet. Denne ordning adskiller sig fra den hidtidige VMPII/III ordning ved, at den alene er baseret på tilskud til Miljøvenlige Jorbrugsforanstaltninger (MVJ) som erstatningsform. Der vil dog som i den anden ordning også kunne søges om midler til anlægsarbejde mv. og jordfordeling vil kunne indgå som et element. Ordningen kører fra 2005-2009.

En billig måde at fjerne kvælstof på

Genetablering af vådområder var et af de billigste virkemidler under VMP II. Det viser de økonomiske forarbejder til VMP III

udarbejdet af Fødevareøkonomisk Institut og Danmarks Miljøundersøgelser. De samlede projekter koster således i gennemsnit i alt 45.650 kr. pr. ha, hvilket svarer til 2.739 kr. pr. ha årligt ved en realrente på 6 procent – når det forudsættes at ændringen er permanent. I forhold til kvælstofreduktionen udgør omkostningerne 10 kr. pr. kg N i reduceret udvaskning.

Genetablering af vådområder under Fødevareministeriets VMP III ordning skønnes at blive lidt dyrere end under VMPII, da der ikke er mulighed for at differentiere tilskudstørrelsen efter projekternes potentiale for kvælstoffjernelse (MVJ-tilskudsordninger). Minimumskravet til kvælstoffjernelse er lavere i VMP III end i VMPII, nemlig 100 kg N pr. ha frem for tidligere 200. Det bevirker, at der kan tages flere naturhensyn i projekterne. Det vurderes, at prisen vil blive ca. 29-36 kr. pr. kg N pr. ha, hvilket fortsat er billigt i forhold til de andre arealrelaterede virkemidler til kvælstoffjernelse.

Overvågning af VMP II projekter

Danmarks Miljøundersøgelser og amterne har gennemført overvågning af 19 VMP II vådområder med et areal på 1.529 ha. Kun en fjerdedel af arealerne var gød-

sket inden for de seneste 3 år og kun godt halvdelen havde velfungerende dræn.

For 8 vådområder med et samlet areal på 384 ha er der sket en samlet kvælstoffjernelse på 204 kg N pr. ha pr. år. I to af områderne er kvælstoffjernelsen mindre end den på forhånd beregnede kvælstoffjernelse, et område er tæt på den beregnede værdi, og fire områder lever op til forventningerne.

11 søer er etableret med et samlet areal på i alt 978 ha, og overvågning er gennemført i 4 af søerne. Der er en forventet kvælstoffjernelse på 326 kg N pr. ha pr. år. I én sø var kvælstoffjernelsen næsten i overensstemmelse med forventningerne, mens de tre andre søer fjernede mindre kvælstof end forventet, primært pga. en lavere kvælstoftilførsel grundet mindre nedbør end normalt. Da det vil være en årrække før søerne kommer i en økologisk stabil tilstand, vil man i de kommende år se stor variation i kemiske og biologiske faktorer.

Der kan læses mere om overvågningen på Danmarks Miljøundersøgelsernes hjemmeside www.dmu.dk, senest Faglig rapport nr. 518, 2004.

Genopretning af vådområder under Vandmiljøplan II/III

Årsberetning 2004

Yderligere information om genopretning af vådområder kan findes på Skov- og Naturstyrelsens hjemmeside www.skovognatur.dk og amternes hjemmesider.

Produceret af Skov- og Naturstyrelsen i samarbejde mellem Direktoratet for FødevareErhverv og Amtsrådsforeningen, med bidrag fra Danmarks Miljøundersøgelser, juni 2005.

Redaktion: Robert Jensen og Karen Damsgaard, Skov- og Naturstyrelsen Grafisk tilrettelæggelse: Page Leroy-Cruce
Foto forsider: Vejle Amt, 2004, Katrine Fabricius, Skov- og Naturstyrelsen, 2004
Tryk: Scanprint a/s ISBN: 87-7279-648-0 Oplag: 500

Fremskridt i 2004

Arealet af gennemførte projekter under Vandmiljøplan II (VMP II) voksede i 2004 med knap 1.000 ha. Ved udgangen af 2004 var der i alt gennemført 43 projekter med et areal på 2.839 ha.

Gennemførelsen fortsætter

Det er i forbindelse med afslutningen af VMP II og ved indgåelsen af aftalen af Vandmiljøplan III (VMP III) besluttet at videreføre ordningen. I 2004 blev der således godkendt yderligere ca. 1.398 ha til gennemførelse, svarende til at der samlet var godkendt i alt 30 projekter (4.635 ha) til gennemførelse. Det forventes, at der i 2005 vil blive søgt om midler til gennemførelse af yderligere projekter.

Status

Kort og tabel viser fordelingen af vådområdeprojekter, der har fået tildelt midler til henholdsvis forundersøgelse og gennemførelse, samt projekter, der er gennemført pr. 31.12. 2004.

Mange formål

Projekterne har nedsat udledningen af kvælstof til vandmiljøet og genskabt betydelige naturværdier. Samtidig har nogle projekter en gavnlig effekt ved netto at binde fosfor, ligesom der i mange tilfælde er betydelige rekreative værdier forbundet med projekterne. En særlig type projekter udgøres af de kystnære projekter.

	Forundersøgelse		Gennemførelse		Gennemførte	
	Hektar	Antal	Hektar	Antal	Hektar	Antal
Bornholms Amt	0	0	0	0	0	0
Frederiksborg Amt	321	4	0	0	0	0
Fyns Amt	1.237	10	693	8	556	11
Københavns Amt*	25	1	0	0	27	1
Nordjyllands Amt	75	1	1.151	3	70	2
Ribe Amt	394	2	286	2	39	1
Ringkøbing Amt	736	8	153	1	94	2
Roskilde Amt	40	1	0	0	0	0
Storstrøms Amt	220	2	0	0	124	2
Sønderjyllands Amt	619	7	381	6	813	9
Vejle Amt	304	6	515	6	464	7
Vestsjællands Amt	299	3	8	1	91	1
Viborg Amt	1.824	5	0	0	100	2
Århus Amt	766	5	1.451	3	462	5
I alt	6.860	55	4.638	30	2.839	43

* Fællesprojekt mellem Københavns og Roskilde Amt

Tabel: Status pr 31/12-2004 – Vådområdeprojekter der er godkendt til forundersøgelse og gennemførelse, og projekter der er gennemført

Vilsted Sø. Ved hjælp af omfordeling af jord mellem landejendommene er det muligt at omdanne landbrugsjord til naturområder som eksempelvis Vilsted Sø, hvor der skal skabes 913 ha vådområde. Foto: Martin Nissen Nørgård, Nordjyllands Amt, 2001

Karlsmosen. Udløbet fra vådområdet i Karlsmosen ved Egeskov sker til Hågerup Å, der i forbindelse med retableringen af vådområdet er blevet genslynget. Det har nedsat fosfortransporten i åen betydeligt. Hågerup Å før og efter projektet. Foto: Carl Chr. Hoffmann, DMU, 2001/Fyns Amt, 2001

Fosforbinding

Fosforbinding i Karlsmosen

Overvågning i Fyns Amt viser, at de klimatiske betingelser betyder meget for den mængde næringsstof, der tilbageholdes. Dette har bl.a. gjort sig gældende for det 63 ha store vådområde dannet i

2001 ved Karlsmosen. I 2002/2003 var nedbørsmængden meget begrænset, hvilket resulterede i en lav kvælstoffjernelse (ca. 93 kg N pr. ha) og ringe tilbageholdelse af fosfor (ca. 1-2 kg P pr. ha). I det efterfølgende år var der betydelig mere

nedbør, og der blev fjernet i alt 372 kg N pr. ha pr. år, samt 60% af den tilførte fosformængde – svarende til 8 kg P pr. ha pr. år. Størstedelen af fosfortilbageholdelsen sker, når partikulært fosfor bundfælder sig på de oversvømmede arealer.

Rekreative værdier

Slivsø

Det 204 ha store Slivsøprojekt nedsætter kvælstofbelastningen til Lillebælt betydeligt. Samtidig er der knyttet mange rekreative værdier til området. For at tage hensyn til befolkningens forventninger om fremtidig benyttelse, blev der nedsat en følgegruppe med deltagelse af samtlige interesserede lodsejerforeninger, interessegrupper og offentlige myndigheder. Følgegruppen nåede i enighed frem til en række anbefalinger om rekreative anlæg, sejllads, jagt og fiskeri, som blev indarbejdet i projektet, der blev gennemført i 2004.

Slivsø. Som en del af det nye stisystem er der etableret en trappe over Skærbækkløften syd for Slivsø, så det er muligt at gå hele vejen rundt om den gendannede sø. Foto: Anna-Marie Nørgaard, Sønderjyllands Amt, 2004

Kystnære projekter

Føllebund, Århus Amt

Føllebund er et lavbundsområde bestående af enge og strandenge.

I projektet blev de oprindelige vandløb ført ind gennem området igen, og afvandringsgrøfter og kanaler blev tilkastet. Endvidere blev digerene i området delvist fjernet. Projektområdet er 19 ha, men Fussaingø Statsskovdistrikt udførte tillægsarbejder i et tilgrænsende område øst for projektområdet, så der samlet set er udført projekttiltag på i alt 25-30 ha.

Fjernelsen af højvandsdiget har betydet, at der nu er gendannet et større område med vekslende saltholdighed og vekslen mellem tørre og våde partier. Dette kombineret med intentioner om en fremtidig samlet afgræsning betyder, at strandengsarealet vil blive væsentlig udvidet til gavn for især fugle- og plantelivet. Og så må det ikke glemmes, at der årligt bliver fjernet mere end 4 tons kvælstof i området til gavn for Århus Bugt.

Jordfordeling

Stor interesse for jordfordeling

I forbindelse med retablering af vådområder under VMPII anvendes jordfordeling i stor udstrækning. Erfaringsmæssigt er jordfordeling en forudsætning for gennemførelse af de fleste projekter. Landmændene har brug for anden jord som erstatning for den jord, der bliver til vådområde. Via jordfordeling tilbydes de berørte lodsejere erstatningsjord.

Føllebund. Når nye vandløb skal etableres, er det en opgave, der kræver store maskiner til udgravningen af det nye forløb. Foto: Hans Ole Hansen, Fussaingø Statsskovdistrikt, 2004

Føllebund. I 1800-tallet blev vandløbene i Føllebund reguleret og i 1940'erne gennemførtes et afvandringsprojekt for at skabe mere værdifuld landbrugsjord. De oprindelige vandløb blev gendannet i forbindelse med projektet, som Århus Amt gennemførte i 2004. Foto: Hans Ole Hansen, Fussaingø Statsskovdistrikt, 2004

Solkær Enge

Solkær Ådal er smal og strækker sig over godt 3 km fra Sdr. Stenderup til Lillebælt adskilt af et beskyttende havdige. Vandet var blevet sænket knap 2 meter og pumpet op i en landkanal ved udløbet til Lillebælt.

Med projektet gennemført i 2004 er der åbnet ud til Lillebælt og herved dannet en strandsø med 75-90 % saltvand fra Lillebælt. Havde man i stedet valgt at lave et rent ferskvandsområde, ville vandkvaliteten i søen være afhængig af næringsstofbelastningen i det tilstrømmende ferskvand fra oplandet med risiko for algeopblomstring og dårlig sigtdybde.

Solkær Enge. Umiddelbart efter etableringen har der indfundet sig et imponerende fugleliv. Fuglene kan følges fra et fugletårn placeret i forbindelse med cykelstien. Foto: Vejle Amt, 2004

Solkær Enge. Havdiget ønskes bevaret, da det indgår i en national cykelrute langs kysten. En ny bro etableres over det nye bredere udløb til Lillebælt. Foto: Vejle Amt, 2004

